

سازمان ثبت احوال کشور

آمار رویدادهای حیاتی چهارگانه

اداره کل ثبت احوال استان گلستان

سه ماهه ابتدای سال ۱۳۸۹

مقام معظم رهبری

اتقان اسناد هویتی مردم ایران، بسیار با اهمیت است

شناسنامه نشریه

شماره نشریه : ۱۳۸۹/۰۴

تهیه شده براساس الگوی استاندارد شده توسط کمیته استانی آمار سازمان ثبت احوال کشور

تهیه کننده : محمد باقر عباسی

منبع داده‌ها : نرم‌افزار گزارشات آمار حیاتی سازمان ثبت احوال کشور

تاریخ نشر : تیرماه ۱۳۸۹

ناشر : اداره کل ثبت احوال استان گلستان

علائم و اختصارات

نشانه‌ها :

- * اداره ثبت احوال تأسیس نشده است
- آمار در دسترس نیست
- فاقد دفترخانه ازدواج یا طلاق است

نکته‌ها :

- ملاک تشخیص شهری و روستایی بودن رویداد در خصوص ولادت محل سکونت والدین نوزاد و درمورد فوت آخرین محل سکونت متوفی (براساس اظهار اعلام کننده) می‌باشد.
- مستند ثبت فوت براساس مستندات ارائه شده یا اظهارات اعلام کننده است.

پیشگفتار

آمار در هر دو مفهوم خود ، چه به عنوان ارقام و اعدادی که بیان گر مقادیر و تعداد پدیده‌هاست و چه به عنوان علمی که روش‌های گردآوری ، پردازش و ارائه داده‌ها را در اختیار بشر قرار داده است ؛ در فرآیند توسعه از اهمیتی بی بدیل برخوردار است. ثبت احوال به عنوان یکی از مراکز تولید آمارهای جمعیتی و انسانی و نیز به عنوان یکی از ارکان مهم نظام آمارهای ثبتی کشور که کلیدهای اصلی بانک‌های اطلاعات انسانی (مشخصات سجلی و به ویژه شماره ملی) را به هر یک از افراد جامعه تخصیص می‌دهد؛ تلاشی مجدانه برای بهینه‌سازی سیستم ثبت احوال کشور و تولید و ارائه دقیق‌ترین داده‌های جمعیتی داشته است. کوشش‌های ثبت احوال با توجه به وجود شورای عالی ثبت احوال متشکل از نماینده‌ای از دانشگاه تهران ، نماینده مرکز آمار ایران و یک نفر قاضی دادگستری همواره از پشتوانه علمی مناسبی برخوردار بوده‌است. ضمن آن که سازمان همواره همکاری تنگاتنگی با نهادهای علمی چون صندوق جمعیت ملل متحد داشته است.

جمعیت‌شناسان بنام کشور نیز ، هر فصل در قالب فصلنامه جمعیت نظرات و یافته‌های علمی خود را به جامعه ثبت احوال و به مجموعه جمعیت شناسان کشور انتقال می‌دهند. راه‌اندازی پایگاه جمعیتی کشور و اجرای طرح‌هایی چون طرح پوشش کامل ثبت وقایع حیاتی و طرح اصلاح اساسی سیستم ثبت احوال ، گوشه‌هایی از تلاش بیش از ۹۰ ساله ثبت احوال در جهت زمینه‌سازی برای تولید آمارهای انسانی مناسب برای برنامه‌ریزان کشور بوده است.

مجموعه حاضر براساس الگوی تدوین شده توسط « کمیته استانی آمار سازمان ثبت احوال کشور» شامل گزارش آمار وقایع حیاتی استان گلستان در شش ماهه ابتدای سال جاری است. آماري که حاصل تلاش شبانه‌روزي کارکنان ثبت احوال استان است.

سیف ا. ابوترابی

مدیر کل ثبت احوال استان گلستان

تعاریف و مفاهیم به کار رفته در این گزارش

۱. ثبت تا یکسال : به ثبت واقعه‌ای گفته می‌شود که حداکثر با فاصله یکسال از وقوع رویداد حیاتی انجام شود.
۲. ثبت بالای یکسال : به ثبت واقعه‌ای گفته می‌شود که با فاصله بیش از یکسال از وقوع رویداد حیاتی انجام شود.
۳. ولادت شهری و روستایی : ولادت شهری یا روستایی برحسب مکان جغرافیایی (شهر یا روستای) محل سکونت والدین و در صورت مشخص نبودن یکی از والدین ، محل سکونت هرکدام از آنها که رویداد ولادت فرزند خود را اعلام نموده‌اند ، تعیین می‌شود و در غیر این صورت بر مبنای نشانی سایر اعلام کنندگان (اعم از اشخاص حقیقی یا حقوقی) مشخص می‌گردد.

۴. فوت شهری یا روستایی : فوت شهری یا روستایی برحسب مکان جغرافیایی (شهر یا روستای) آخرین محل سکونت دایم فرد متوفی تعیین می‌شود.
۵. ثبت ولادت در مهلت قانونی : مهلت اعلام ولادت ۱۵ روز از تاریخ ولادت نوزاد است. بنابراین اگر رویداد ولادت در طول مدت ۱۵ روز پس از وقوع ثبت شود ، ثبت شده در مهلت قانونی قلمداد می‌شود. (مطابق قانون در صورت انطباق آخرین روز با تعطیلات رسمی ، روزهای تعطیل رسمی بر مهلت افزوده می‌شود.)
۶. ثبت فوت در مهلت قانونی : مهلت اعلام فوت ۱۰ روز از تاریخ وقوع یا وقوف بر فوت است. بنابراین اگر رویداد فوت در طول مدت ۱۰ روز پس از وقوع ثبت شود ، ثبت شده در مهلت قانونی قلمداد می‌شود. (مطابق قانون در صورت انطباق آخرین روز با تعطیلات رسمی ، روزهای تعطیل رسمی بر مهلت افزوده می‌شود.)
۷. ازدواج یا طلاق ثبت شده : ازدواج یا طلاق‌هایی که در دفاتر ازدواج و طلاق به ثبت رسیده اعلامیه مربوط به آن برای ثبت در اسناد سجلی زوجین به ادارات ثبت احوال تحویل می‌شود.
۸. فاصله وقوع تا ثبت : فاصله زمانی بین وقوع رویداد حیاتی و زمان ثبت آن می‌باشد.
۹. مستند ثبت فوت : مطابق ماده ۲۴ و ۲۵ قانون ثبت احوال گواهی پزشک یا گواهی دو نفر شهود و یا اعلام از سوی مراجع رسمی می‌باشد و معمولاً اعلام وفات به ترتیب به عهده اشخاص زیر خواهد بود :
- ۱) اشخاص حقیقی (با گواهی پزشک) : با ارائه گواهی فوت توسط پزشک ذی‌صلاح
 - ۲) اشخاص حقیقی (با گواه) : با اعلام دو نفر شاهد
 - ۳) مراجع قانونی : با اعلام مراجع قانونی مطابق ماده ۲۷ و ۲۸ و ۲۸ قانون ثبت احوال
 - ۴) فوت فرضی : برابر حکم قطعی دادگاه مطابق ماده ۳۰ قانون ثبت احوال که برای تنظیم سند وفات استفاده می‌شود.

مقدمه

تأسیس اداره سجل احوال در وزارت کشور در سال ۱۲۹۷ و تنظیم اسناد سجلی برای ساکنان تهران گام اولیه تأسیس نهادی بود که قرار بود آمارهای پایه‌ای را برای برنامه‌ریزان آغاز سده ۱۳۰۰ شمسی فراهم آورد.

تأسیس ادارات سجل احوال در شهرستان‌ها (برحسب قانون مصوب ۱۳۰۴/۳/۲۴) و تأسیس اداره کل آمار و ثبت احوال (: اداره کل احصائیه و سجل احوال) برحسب قانون عزم جدی تصمیم‌گیران وقت را برای تهیه آمارهای مربوط به جمعیت نمایان می‌کند.

اسناد سجلی اولیه علاوه بر احصاء جمعیت هر شهرستان ؛ اطلاعات پایه جمعیت (سن ، جنس ، تعداد فرزندان ، وضعیت تأهل ، پراکندگی جغرافیایی) فرهنگ (سواد و بیسوادی) و اقتصاد (اشتغال و بیکاری ، نوع شغل) را نیز جمع‌آوری نمودند.

بدین شکل ثبت احوال از آغاز تأسیس ، نقشی دوگانه یافت :

- تولید آمار (به‌ویژه آمارهای انسانی و به‌طور خاص آمار حیاتی)

- ارائه خدمات سجلی (با شناسایی افراد در قالب اسناد هویتی و تابعیتی در محدوده جغرافیایی مشخص)

بعدها مرکز آمار ایران از ثبت احوال جدا شد. اما ثبت احوال همچنان متولی تولید و انتشار آمارهای انسانی باقی ماند. (ماده یک قانون ثبت احوال کشور ، مصوب مجلس شورای اسلامی)

تهیه و تولید اطلاعات آماری صحیح و ارائه بهنگام آن مهم‌ترین هدف نظام آماری هر کشور و زیر ساختارهای آن است.

برنامه‌های توسعه ، طرح‌های مطالعات جامع ، برنامه‌های منطقه‌ای و پژوهش‌ها ؛ همه بر پایه اطلاعات تولید شده در نظام آماری هر کشور طرح‌ریزی می‌شوند.

روزانه داده‌های آماری در نهادهای مختلف ثبت و با شیوه‌های مختلف نگهداری می‌شوند. تولید و نگهداری آمارها به شیوه ثبتی مزایای انکارناپذیری نسبت به روش انجام آمارگیری (سرشماری یا نمونه‌گیری) دارد. چرا که آمار هر واقعه‌ای را به محض وقوع یا در فاصله

اندکی از وقوع تولید می‌کند ، کم‌هزینه‌تر است ، همیشه بهنگام است و قادر به نشان دادن روندهاست.

بدیهی است که در نظام آماری هر کشور ، آمارهای ثبتي از جایگاهی خاص برخوردار باشند.

آمارهای جمعیتی شاخص‌ترین آمارهای مورد نیاز برنامه‌ریزان توسعه هستند. برنامه‌های توسعه با هدف توسعه جوامع انسانی طرح می‌شوند. پس شناخت جوامع انسانی موضوع برنامه ؛ پایه اصلی هر برنامه‌ریزی توسعه خواهد بود. شاخص‌های جمعیتی ، پیش‌بینی جمعیت ، شاخص‌های اقتصادی و اجتماعی خانوار (شامل اشتغال و بیکاری و ...) عموماً فصول آغازین هر برنامه‌ای را به خود اختصاص می‌دهند.

مزایای آمارهای ثبتي نسبت به آمارهای تولید شده در آمارگیری‌ها از یک سو و ضرورت اطلاع از آمارهای بهنگام جمعیتی از سوی دیگر برنامه‌ریزان را در بسیاری از کشورها به سمت تقویت سیستم ثبت احوال سوق داده‌است.

یک سیستم ثبت احوال که به خوبی قادر به انجام وظایف خود باشد ، هر روزه قادر به ارائه ریزترین اطلاعات جمعیتی مورد نیاز برنامه‌ریزان ، جمعیت دقیق ، نرخ دقیق زاد و ولد و مرگ‌ومیر (حتی در واحدهای جغرافیایی کوچک) و اطلاعات گوناگون جمعیتی است. در حالی که سرشماری نفوس هر ده سال اقدام به عکس‌برداری از جمعیت و ویژگی‌های آن می‌نماید. عکسی که به‌رغم استفاده از روش‌های مختلف برآورد و بهنگام‌سازی ، زود رنگ می‌بازد.

استان گلستان در حال حاضر ۱۳ شهرستان ، ۲۱ بخش ، ۲۴ شهر و ۵۰ دهستان دارد. مساحت استان ۲۰۴۳۷/۷۴ کیلومتر مربع است.

جمعیت استان براساس سرشماری نفوس و مسکن در آبان ماه سال ۱۳۸۵ ، ۱۶۱۷۰۸۷ نفر بوده است. بنابراین تراکم جمعیت در استان ۷۹ نفر در هر کیلومتر مربع است.

این رقم در کشور ۴۳ نفر در کیلومتر مربع می‌باشد که علت آن را باید در حاصلخیزی اراضی ، قابل سکونت بودن اکثر مناطق جغرافیایی و مهاجرپذیری استان دانست.

درصد شهرنشینی در استان ۴۹/۱۷ درصد است که با توجه به رقم ۶۸/۴۶ درصدی کشور رقم نازلی محسوب می‌شود.

علاوه بر آن از بین ۲۴ شهر استان تنها ۱۲ شهر سابقه شهری قابل اعتنا دارند و بقیه روستا-شهرهایی بوده‌اند که در سالیان اخیر (به ویژه پس از انتزاع استان از مازندران)

شکل گرفته‌اند و همچنان امکانات شهری در آن‌ها گسترش لازم را ندارد. بنابراین باید رقم ۴۹ درصدی شهرنشینی را کمتر لحاظ نمود و به برخی از شهرهای استان به دیده‌ای دیگر نگریست.

نگاه سازمان ثبت احوال کشور در استان گلستان با توجه به این واقعیت‌ها نگاهی است که علاوه بر ارائه خدمات در شهرها در کمترین زمان ممکن، سعی دارد خدمات خود را به میان روستائیان برد و تسهیلاتی قابل اعتنا برای آنان لحاظ نماید.

بدین لحاظ علاوه بر فعالیت در چارچوب قرارداد منعقد شده بین سازمان ثبت احوال کشور و سازمان همیاری شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور، درخصوص ایفای نقش دهیاران در تسهیل ارائه خدمات سجلی، مراجعه به روستائیان و رفع حوائج سجلی آنان در قالب مأموریت‌های دهگردشی در تمام ادارات ثبت احوال استان در حال انجام است.

خروجی آماری فعالیت‌های ثبت احوال به دو بخش تقسیم می‌شود. بخشی که شامل وقایع حیاتی و ویژگی‌های آن‌هاست و بخش دیگری که عملکرد ادارات ثبت احوال را در ارائه خدمات می‌نمایاند. گزارش حاضر (آمار رویدادهای حیاتی)، گزارشی آماری است که به اختصار به وضعیت رویدادهای حیاتی چهار گانه (ولادت. وفات. ازدواج. طلاق) در استان گلستان می‌پردازد.

اطلاعات قانونی درباره ثبت رویدادهای حیاتی

طبق ماده ۱۲ قانون ثبت احوال ، ولادت هر طفل در ایران اعم از این که پدر و مادر طفل ایرانی یا خارجی باشند باید به نماینده یا مأمور ثبت احوال اعلام شود. مطابق تبصره ماده ۱۵ قانون مزبور ، مهلت اعلام ولادت پانزده روز از تاریخ ولادت طفل است.

اعلام ولادت به ثبت احوال توسط ۶ مرجع تعیین شده در قانون انجام می‌شود:

۱. پدر یا جد پدری
 ۲. مادر در صورت غیبت پدر و در اولین موقعی که قادر به انجام این وظیفه باشد
 ۳. وصی یا قیم امین
 ۴. اشخاصی که قانوناً عهده‌دار نگهداری طفل می‌باشند
 ۵. متصدی یا نماینده مؤسسه‌ای که طفل به آن جا سپرده شده است
 ۶. صاحب واقعه که سن او از ۱۸ سال تمام به بالا باشد
- ولادت اعلام شده طبق ماده ۱۳ قانون ثبت احوال در دفتری با عنوان « دفتر ثبت کل وقایع » ، به ثبت می‌رسد.

مهلت تعیین شده برای اعلام و ثبت ولادت توسط قانون ۱۵ روز است. با توجه به ثبتي بودن آمارهای جمعیتی ثبت احوال ، مطلوب‌ترین حالت را می‌توان ثبت واقعه همزمان با رخداد آن دانست. امری که در حال حاضر با توجه به فرهنگ آماری مردم ، قوانین موضوعی موجود و سطح کاربری فناوری اطلاعات و ارتباطات در کشور ؛ قابل حصول نیست. با این حال ثبت احوال تلاش مستمری برای کاهش فاصله ثبت و رخداد واقعه دارد.

طبق ماده ۲۲ قانون ثبت احوال ، وفات هر کس اعم از ایرانی یا خارجی و همچنین ولادت طفلی که مرده به دنیا آمده یا بلافاصله پس از ولادت بمیرد باید به نماینده یا مأمور ثبت احوال اعلام شود.

مطابق ماده ۲۵ قانون مزبور ، مهلت اعلام وفات ده روز از تاریخ وقوع یا وقوف بر آن است.

اعلام وفات به ثبت احوال توسط ۴ مرجع تعیین شده در قانون انجام می‌شود:

۱. نزدیک‌ترین خویشاوند متوفی که در موقع وفات حاضر بوده‌است.

۲. متصدی یا صاحب مکانی که وفات در آن رخ داده است یا نماینده او.

۳. هر شخصی که در موقع وفات حاضر بوده است.

۴. مأموران انتظامی یا کدخدا.

وفات طبق ماده ۲۲ قانون ثبت احوال در سند ثبت وفات ، دفتر ثبت کل وقایع در صفحات مربوط به درگذشته و پدر و مادر او و شناسنامه متوفی ثبت شود.

مهلت تعیین شده برای ثبت مرگ توسط قانون ۱۰ روز است. با توجه به ثبوت بودن آمارهای جمعیتی ثبت احوال ، مطلوبترین حالت را می توان ثبت واقعه همزمان با رخداد آن دانست. امری که در حال حاضر با مشکلات متعددی روبه روست. فرهنگ آماری مردم وجود باورهای (بعضاً خرافی) درباره میت و اشیاء متعلق به وی ، محصور نبودن بسیاری از گورستانها ، عدم وجود متولی مشخص برای اکثر گورستانها ، عدم استفاده کامل پزشکان و مراجع تأیید کننده فوت از گواهی مربوطه و قوانین موضوعی موجود برخی از مهمترین مشکلات ثبت احوال در ثبت بهنگام مرگ است. با این حال ادارات ثبت احوال تلاش مستمری برای کاهش فاصله ثبت و رخداد واقعه دارند.

با توجه به تأثیر مستقیم اطلاعات مربوط به ازدواج و طلاق جامعه بر میزان باروری و نیز رشد جمعیت ، جمع بندی اطلاعات در این زمینه اهمیت خاصی در مطالعات جمعیتی دارد. البته ثبت احوال به تمامی حالات « ازدواج » (یعنی وضعیت های دارای همسر ، بی همسر بر اثر فوت همسر ، بی همسر بر اثر طلاق و هرگز ازدواج نکرده) نمی پردازد. و صرفاً به اطلاعات ازدواج و طلاق های به ثبت رسیده دسترسی دارد. حالات دیگر صرفاً در سرشماری (یا آمارگیری های نمونه ای) یا با بهینه سازی نظام آمارهای ثبتی قابل دستیابی است.

در جمهوری اسلامی ایران ، ثبت ازدواج در دفترخانه های رسمی ازدواج و طلاق انجام و سند ازدواج یا طلاق صادر می گردد. در صورت معوق شدن ازدواج (انجام ازدواج به شیوه شرعی بدون ثبت در دفترخانه) زوجین به دفترخانه های اسناد رسمی مراجعه و اقرارنامه زوجیت تنظیم می نمایند.

مطابق ماده ۳۱ قانون ثبت احوال ، دفاتر رسمی ازدواج و طلاق ، مکلفند ازدواج و طلاق را علاوه بر ثبت در دفاتر مربوطه در شناسنامه زوجین درج و هر ۱۵ روز یکبار به ثبت احوال اعلام نمایند.

ازدواج و طلاق در دفتر ثبت کل وقایع مربوط به هر یک از زوجین درج می شود.

اعلامیه‌های ازدواج واصله از دفترخانه‌های رسمی ازدواج و طلاق به هر یک از ادارات ثبت احوال و نیز اقرارنامه‌های ارائه شده از سوی مراجعان ، در اداره براساس نشانی زوج به شهری و روستایی تفکیک می‌شود.

جداول آماری

